

MARITIEM – LUCHTVAART MARITIME - ARIEN
ENTREPOTPLAATS 12-14, 2000 ANTWERPEN

NSK HAVENS
2020-09 Toelichtende nota_v2

Dossier ingebrekestelling havenarbeid juridische procedures tegen werking in de havens / havenarbeid

INFORMATIEDOCUMENT

Oorsprong dossiers

Er zijn eigenlijk 2 grote dossiers die hier door elkaar lopen:

- 1) Middlegate Europe kreeg in 2013 een boete opgelegd omdat een van zijn personeelsleden havenarbeid aan het verrichten was zonder erkenning. Middlegate Europe daagde daarop de Belgische staat voor de rechtbank om de boete (en daarmee ook het hele erkenningsstelsel van havenarbeid) te betwisten.
- 2) In maart 2014 startte de Europese Commissie een inbreukprocedure tegen België na een klacht van Katoen Natie over het feit dat zij in havengebied verplicht erkende havenarbeiders moet inzetten voor logistieke taken.

Om een doorverwijzing naar het Europees Hof van Justitie te vermijden, moest België de regels over havenarbeid aanpassen. Onderhandelingen tussen het kabinet-Peeters en de vakbonden leidden tot een voorstel dat met een referendum in juni 2016 door een grote meerderheid van de havenarbeiders werd goedgekeurd.

Finaal stopte de Europese Commissie de procedure op 26 april 2017 onder bepaalde voorwaarden, waaronder de monitoring. Nog steeds dient de Belgische overheid op regelmatige basis informatie aan de diensten van de Europese Commissie te verstrekken omtrent de evolutie en stand van zaken van de uitvoering van het KB.

Een groep rond de Katoen Natie kon zich daar niet bij neerleggen en trok naar de Raad van State om de onderhandelde oplossingen in het KB om tegemoet te komen aan de verzuchtingen van Europa, onderuit te halen.

Dossier 1: Middlegate

Middlegate Europe kreeg in 2013 een boete opgelegd (100 EUR) omdat een van zijn personeelsleden havenarbeid aan het verrichten was zonder erkenning. Middlegate Europe daagde daarop de Belgische staat voor de rechtbank om de boete (en daarmee ook het hele erkenningsstelsel van havenarbeid) te betwisten.

MARITIEM – LUCHTVAART MARITIME - ARIEN
ENTREPOTPLAATS 12-14, 2000 ANTWERPEN

Zowel de Arbeidsrechtbank als in beroep bij het Arbeidshof werd de vordering van Middlegate Europe volledig afgewezen.

Middlegate Europe gaf niet op en trok naar het Hof van Cassatie, dat besliste om advies te vragen aan het Grondwettelijk Hof. In plaats van zelf te beslissen, besliste het Grondwettelijk Hof op 6 juni om op zijn beurt advies te vragen aan het Europees Hof van Justitie.

De steunende ondernemingen in deze zijn de NV Katoen Natie Bulk Terminals; de nv General Services Antwerp; de besloten vennootschap naar Nederlands recht « MVH Logistics en Stuwadoring » en de cvba « Koninklijk Verbond der Beheerders van Goederenstromen ».

Het Europees Hof van Justitie zal concreet moeten oordelen in hoeverre de wet op de havenarbeid strijdig is met het Europees recht van vrijheid van vestiging en nijverheid.

De twee vragen waarover het gaat zijn:

1. Dient artikel 49 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 56 van hetzelfde Verdrag, met de artikelen 15 en 16 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en met het gelijkheidsbeginsel, aldus te worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling die personen of ondernemingen die in een Belgisch havengebied activiteiten van havenarbeid in de zin van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid - waaronder activiteiten die vreemd zouden zijn aan het laden en lossen van schepen in strikte zin - wensen te verrichten, verplicht om enkel een beroep te doen op erkende havenarbeiders ?
2. Kan het Grondwettelijk Hof, indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord, de gevolgen van de in het geding zijnde artikelen 1 en 2 van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid voorlopig handhaven teneinde rechtsonzekerheid en sociale onvrede te voorkomen en de wetgever in staat te stellen ze in overeenstemming te brengen met de uit het recht van de Europese Unie voortvloeiende verplichtingen ?

[Arrest Hof van Cassatie van 6 juni 2019](#)

Dossier 2: Katoen Natie / Logisport (groep Huts)

De groep van Fernand Huts vroeg de nietigverklaring van het koninklijk besluit van 10 juli 2016 dat het akkoord om de ingebrekestelling te vermijden een wettelijke grond gaf bij de Raad van State.

MARITIEM – LUCHTVAART MARITIME - ARIEN
ENTREPOTPLAATS 12-14, 2000 ANTWERPEN

Half mei 2018 sprak de Raad van State zich hierover uit. De Raad van State had geen oren naar de redenering van de advocaten van Katoen Natie dat de betrokken materie sinds de zesde staatshervorming van 2014 uitsluitend aan de gewesten toekomt.

De Raad van State deed wel geen uitspraak over de stelling dat de gewesten “in de uitoefening van hun relevante bevoegdheden inzake de vestigingsvoorwaarden, de havens, de arbeidsbemiddeling, onderwijs en vorming niet langer beschikken over de beleidsvrijheid die hen redelijkerwijze dient toe te komen” en de federale overheid hen voor “voldongen feiten” heeft gesteld.

De Raad van State vroeg zijn auditoraat hierover een “aanvullend verslag” uit te brengen. “De Raad van State heropent het debat”, is één van de conclusies van het arrest.

Het Europees Hof van Justitie moet dus tweemaal oordelen over de wettigheid van het Belgische systeem van Havenarbeid.

Huidige stand van zaken

Ingebrekestelling en uitvoering KB/CAOs

De Belgische Regering krijgt regelmatig vragen vanuit de Europese Commissie (administratie) vragen omtrent de status en voortgang van de uitvoering van het akkoord om de ingebrekestelling te stoppen en dit in het kader van die monitoring. Hier lijkt tot op heden geen probleem. Bij de laatste contacten (augustus 2020) tussen de Belgische Staat en de Europese instanties dienaangaande werden de vragen die er waren beantwoord en een stand van zaken gegeven omtrent de uitvoering van het KB.

Belangrijk aspect hier is wie de volgende minister van werk in de federale regering zal zijn als een nieuwe regering gevormd wordt én hoe die minister/partij naar het dossier en de havenarbeid kijkt.

Advies advocaat-generaal Europees Hof

Het advies van de advocaat-generaal is bekend en wordt ook veelal gevolgd door het Europees Hof. Echter, de advocaat-generaal haalt heel wat aspecten aan in zijn toelichtingen en opbouw, waarop hij dan finaal in de conclusies niet terugkeert. Er zijn ook heel wat zaken in de voorwaardelijke wijs en heel wat nuance dat het allemaal dient bekeken vanuit de Belgische context. Het is dus de vraag of de Rechter die zetelen in het Europees Hof in deze zomaar dit advies zullen overnemen.

MARITIEM – LUCHTVAART MARITIME - ARIEN
ENTREPOTPLAATS 12-14, 2000 ANTWERPEN

KERNOPMERKINGEN VAN DE ADVOCaat-GENERAAL VAN HET EUROPEES HOF VAN JUSTITIE

In zaak Middlegate:

- 1) Artikel 49 VWEU en artikel 15, lid 2, en artikel 16 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie verzetten zich in beginsel niet tegen een systeem voor de erkenning van havenarbeiders dat ten doel heeft om de veiligheid in havengebieden te beschermen, mits de voorwaarden voor de toepassing ervan zijn gebaseerd op transparante, objectieve en niet-discriminerende criteria die vooraf kenbaar zijn, en zij havenarbeiders uit andere lidstaten in staat stellen om aan te tonen dat zij in hun staat van herkomst voldoen aan vereisten die gelijkwaardig zijn aan die welke van toepassing zijn op nationale havenarbeiders.

Voorwaarden voor de toepassing van het systeem voor de erkenning van havenarbeiders die een gesloten aanwervingsmechanisme instellen dat onder controle van de vakbonden en werkgeversorganisatie van elke haven staat en die onevenredige beperkingen opleggen aan de vrijheid van vestiging van ondernemingen en het vrije verkeer van werknemers uit andere lidstaten, zijn onverenigbaar met voornoemde bepalingen van Unierecht.

- 2) Rechtsonzekerheid en het risico van sociale onvrede zijn geen dwingende redenen van algemeen belang die een rechtvaardiging vormen voor de voorlopige handhaving van een systeem voor de erkenning van havenarbeiders zoals beschreven in het vorige punt, dat onverenigbaar is met het Unierecht.

In zaak Katoen Natie (Huts groep):

Artikel 49 VWEU en artikel 45 VWEU verzetten zich tegen een nationale regeling die de voorafgaande erkenning van havenarbeiders vereist als voorwaarde voor de toegang tot havenarbeid, wanneer de voorwaarden voor de toepassing ervan een van de volgende elementen omvatten:

- het gebruik van administratieve commissies die paritair zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van de plaatselijke werkgeversorganisatie en de vakbonden in elk havengebied en die het mogelijk maken dat bij het nemen van besluiten over erkenningsverzoeken reeds in het havengebied aanwezige marktdeelnemers controle uitoefenen over de toelating van nieuwe werknemers middels een procedure die behoorlijke procedurele waarborgen ontbeert;

MARITIEM – LUCHTVAART MARITIME - ARIEN
ENTREPOTPLAATS 12-14, 2000 ANTWERPEN

- vereisten inzake medische en psychische geschiktheid en vakbekwaamheid, indien de certificering van de naleving daarvan in handen is van een orgaan dat onder controle staat van de werkgeversorganisatie en de vakbonden in elke haven;
- de omstandigheid dat havenarbeiders die niet in het contingent (de pool) zijn opgenomen, gedurende uitsluitend de looptijd van hun arbeidsovereenkomst worden erkend en dat er een overgangsregeling geldt die die looptijd beperkt;
- een bij collectieve overeenkomst overeengekomen beperking van de mobiliteit van havenarbeiders tussen de verschillende havengebieden van een lidstaat;
- het vereiste voor logistieke werknemers om te beschikken over een veiligheidscertificaat dat moet worden vernieuwd voor elke arbeidsovereenkomst en dat de vorm heeft van een door een particuliere onderneming afgegeven pas.

[Het volledige advies van de advocaat-generaal.](#)

Er zijn dus zaken die nadelig zijn en zaken die niet zo nadelig zijn. Nadelig is bv. de samenstelling van de Administratieve Commissie. De erkenning van de havenarbeider blijft wel staan, net als elementen van het veiligheidscertificaat.

Vervolg

Het advies van de advocaat-generaal is overgemaakt aan het Europees Hof, welk een uitspraak zal doen over de beide zaken die werden samengevoegd. Dan zal dit aan de respectievelijke gerechtelijke instanties overgemaakt worden in België (Raad van State voor dossier groep Huts en Grondwettelijk Hof voor Middlegate).

Eens die uitspraak van het Europees Hof dan bij de Belgische gerechtelijke instanties komt, vervolgen zij hun respectievelijke dossiers en timing. Het gaat in het Europees Hof dus niet over een soort van veroordeling of niet. Zij gaan verduidelijking geven omtrent hoe elementen van de Europese Regelgeving dienen bekeken en geïnterpreteerd via de vragen die werden gesteld. Tegelijk is er de uitrol en aanpassingen die gebeurde in het kader van de stopzetting van de ingebrekestelling die los daarvan ook gewoon blijft en de Belgische overheid die zal blijven rapporteren in het kader van de monitoring.

Pas wanneer zicht is op de uitspraken van het Grondwettelijk Hof/Hof van Cassatie voor het dossier Middlegate als van de Raad van State door het dossier Katoen Natie gaan we écht weten waar we staan. De Wet betreffende de havenarbeid staat hier nergens ter discussie, de Koninklijke Besluiten (KB's) die alles concreter regelen wel.

Men verwacht een uitspraak van het Europees Hof van Justitie tegen eind dit jaar. We zullen dan meteen het Arrest analyseren en informatie bezorgen.

MARITIEM – LUCHTVAART MARITIME - ARIEN
ENTREPOTPLAATS 12-14, 2000 ANTWERPEN

Dit Arrest zorgt dan dat het Grondwettelijk Hof en het Hof van Cassatie hun dossier Middlegate verder gaan zetten (verbreken Arrest Arbeidshof omtrent de boete van 100 EUR Middlegate).

Ook door het Arrest van het Europees Hof van Justitie zal dan een uitspraak gedaan worden of de federale regering haar bevoegdheden heeft overschreden (ondanks een eerder hierover advies van de Raad van state over het KB “Modernisering havenarbeid” nav het dossier ingebrekestelling). Vraag is dat – indien de Raad van State toch zou volgen - ze het hele KB of elementen ervan vernietigen.

Vertrouwelijk

MARITIEM – LUCHTVAART MARITIME - ARIEN
ENTREPOTPLAATS 12-14, 2000 ANTWERPEN

Achtergrondinformatie

Functie en rol advocaat-generaal Europees Hof

Een advocaat-generaal doet voorbereidend werk in rechtszaken voor het Europese Hof van Justitie. De advocaten-generaal zijn volstrekt onafhankelijk. Ze doen onderzoek en leggen daarna een 'met redenen omklede conclusie' voor aan het Hof. Het onderzoek is erg uitgebreid en gaat vaak ook in op algemene juridische principes, terwijl de rechters van het Europese Hof alleen de feiten van de zaak zelf behandelen. De conclusies zijn niet bindend, het Hof mag ze naast zich neerleggen. In de praktijk echter, worden de conclusies wel vaak opgevolgd. De conclusies worden met het arrest van het Hof gepubliceerd.

Sinds 2003 brengen de advocaten-generaal alleen advies uit wanneer het Hof van mening is dat in deze specifieke zaak een *nieuwe rechtsvraag* aan de orde is.

Net als de rechters, worden de advocaten-generaal benoemd door de Europese regeringsleiders tijdens de Europese Raad voor een periode van zes jaar. In de Raad moet onderlinge overeenstemming bestaan over de voordrachten.

Advocaat-Generaal die het advies opmaakte: *Manuel Campos Sánchez-Bordona*

Geboren in 1950; diploma rechtsgeleerdheid van de universiteiten van Sevilla en Granada (1967-1972); officier van justitie bij de rechtbanken van Palma de Mallorca en Sevilla (1977-1982); rechter in de kamer voor bestuurszaken van het gerechtshof van Andalusië, het nationale hof en het gerechtshof van de Canarische Eilanden (1982-1989); president van de kamer voor bestuurszaken van het gerechtshof van Cantabrië (1989-1994); referendaris bij het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen (1995-1999); lid van de raad van bestuur van de Vereniging van de Raden van State en van de Hoge Administratieve Rechtscolleges van de Europese Unie (ACA-Europe) (2006-2014); lid van de centrale kiescommissie (2012-2015); lid van de kamer voor bestuurszaken van het Spaanse hooggerechtshof (1999-2015); advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 7 oktober 2015.

MARITIEM – LUCHTVAART MARITIME - ARIEN
ENTREPOTPLAATS 12-14, 2000 ANTWERPEN

Prejudiciële vraag

De prejudiciële vraag wordt gebruikt door nationale rechters om het [Hof van Justitie](#) te vragen hoe Europese regelgeving moet worden uitgelegd. Het Hof kan ook gevraagd worden om de geldigheid van een handeling van één van de Europese instellingen te beoordelen.

In het kort worden de volgende stappen doorlopen: in een rechtszaak in één van de lidstaten is er onduidelijkheid over hoe Europese regelgeving moet worden toegepast. De nationale rechter vraagt het Hof om advies. Het Hof verzamelt input van alle betrokken partijen en doet vervolgens uitspraak. De nationale rechter is in diens verdere behandeling van de originele zaak verplicht rekening te houden met het advies van het Europees Hof.

Vertrouw